

БОНДАРЕНКО Л.С.,
заступник директора з навчально-виховної роботи
Золотоніської спеціалізованої школи № 2
інформаційних технологій,
ОПАНАСЕНКО Ю.М.,
учитель української мови та літератури
Золотоніської спеціалізованої школи № 2
інформаційних технологій

ІНТЕРНЕТ СЬОГОДНІ: ЗАГРОЗА ЧИ РОЗВИТОК ДЛЯ ДИТИНИ

Інтернет, хочемо ми того чи ні, став невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Який вплив всесвітня мережа справляє на дитину? Як допомагає сучасній молоді розвиватися і які небезпеки й загрози приховує? Саме цій актуальній темі присвячена запропонована стаття.

У наш час у суспільстві відбувається кардинальна переоцінка цінностей, власне, змінюється й саме життя: його ритм, прерогативи у виборі професій, погляди на сім'ю, дозвілля тощо. Вічними залишаються тільки моральні цінності, принаймні, хочеться в це вірити. Особливо яскраво зміни прослідковуються в середовищі нашого молодого покоління. Підрастають люди нового світогляду, нової формації.

Надзвичайно велику (іноді навіть більшу, ніж хотілося б) частину життя молоді займає сьогодні Інтернет. Чим саме він є таким привабливим? Яка магічна сила змушує «зависати» годинами в мережі юнаків і дівчат? Чим є Інтернет сьогодні – додатковими можливостями для розвитку чи загрозою для дитини? Спробуємо в цьому розібратися.

Що найбільше приваблює дитину в Інтернеті? Можна виокремити декілька основних пунктів й зацентувати увагу на позитивних та негативних сторонах кожного з них.

По-перше, Інтернет використовується з метою здобуття та удосконалення знань. І хочеться вірити, що саме цій меті присвячена переважна більшість часу, проведеного молоддю у всесвітній павутині. Сьогодні є очевидним, що освітній

процес зазнає стрімких змін, навіть у порівнянні з особливостями освіти десятирічної давнини. Суттєво змінюються не тільки навчальні плани та програми, а й методи, форми й особливо засоби навчання. На зміну читальному залу бібліотеки прийшли онлайн-ресурси, замість підручників та паперових книг є планшети, аудіокниги у форматі mp3 та так звані мультимедіаресурси тощо.

Здавалося б, усі ці «нововведення» мають на меті суттєво полегшити процес здобуття якісних і ґрунтовних знань, адже скорочують витрати часу на пошук необхідних матеріалів для вивчення тієї чи іншої теми. Дехто взагалі вважає, що в Інтернеті є все (або ж практично все). Та чи не є такі думки ілюзіями й своєрідним «окозамилюванням»? Чи не переходить процес здобуття знань у всесвітній павутині у примітивне відбування якоїсь повинності, а не заглиблення в суть питання, що вивчається?

Цей аспект використання Інтернету має, так би мовити, дві сторони однієї медалі. З одного боку, діти використовують контент-ресурси для створення власних навчальних, дослідницьких, творчих проєктів, мультимедіапрезентацій, програм, тестів, доповідей, рефератів і ще багато чого іншого. Таким чином вони вчаться опрацьовувати інформацію, аналізувати, систематизувати її, узагальнювати, робити висновки, що є безцінним досвідом і однозначно розвиває здібності дитини. Крім того, користувачі мережі мають доступ до унікальних відцифрованих архівів, можуть здійснити віртуальну екскурсію в реальному часі практично в будь-який куточок світу, ознайомитися з шедевралями експонатами найвідоміших музеїв тощо, чого не можливо було зробити раніше. Це є, безперечно, надзвичайно цінним для розвитку дитини.

Проте, з іншого боку, використання Інтернет-ресурсів недобросовісними учнями не приносить нічого корисного. Адже дуже часто замість написання власної наукової роботи діти просто «стягують» з мережі готову й видають її за свою. Таке ж відбувається й із всім доступними готовими домашніми завданнями, розв'язаними кимось і викинутими в онлайн-простір контрольними роботами, виданими за власні чужими мультимедіапрезентаціями та інше. Недоліком стало й те, що все рідше в руках молоді можна побачити паперову

книгу, чого не скажеш про смартфон. Дуже часто навіть найцікавіші програмові твори з української чи зарубіжної літератури читаються в так званому субстраті, тобто не в першопочатковому вигляді, якими їх створив автор, а у формі стислого переказу з нібито навчальних сайтів. Дехто може ствердити, що нічого поганого в цьому немає, адже ні фізичної, ні психічної шкоди таке використання Інтернету не завдає. Проте, якщо задуматися глибше, завдається шкода моралі й моральності людини, світ таким чином стає набагато біднішим духовно.

Другим пунктом діяльності в Інтернеті є перебування дітей у соціальних мережах, участь у різноманітних форумах, чатах, фан-спільнотах, ведення та перегляд блогів тощо. Якщо з розумом підходити до цього питання, то нічого шкідливого в такому виді діяльності немає, швидше навпаки. Адже людина – істота соціальна, їй конче необхідне спілкування, проте це є виправданим за умови, що воно продовжується й у реальному житті. На жаль, часто доводиться бачити, як дитина, надзвичайно активна в соцмережах, при особистому спілкуванні веде себе дуже замкнено й намагається якнайшвидше втекти у віртуальний світ. Крім того, варто зауважити, що Інтернет-спільноти мають свій специфічний сленг і інколи аж занадто специфічний правопис. Оптимальним варіантом, звісно, було б, аби дитина розсудливо опановувала нові слова й «моду комунікації», не забуваючи при цьому про норми літературної мови, адже про нас судять і по нашому мовленню.

Та не це є найбільшою загрозою соцмереж. Дуже велике занепокоєння викликає збільшення кількості кібер-шахраїв та кібер-злочинців в Інтернеті. Адже дуже часто підлітки, не задумуючись, викладають інформацію особистого характеру першому зустрічному, незважаючи на ризики й можливі наслідки. Але ж Інтернет – це ресурс, до якого фактично кожен має вільний доступ. І якщо цей «кожен» виявиться хакером чи людиною, що добре розуміється на HTML-програмуванні, то немає ніякої гарантії, що ваші персональні дані й особиста інформація не з'являться у вільному доступі й не будуть використані в злочинних цілях.

Крім того, великою проблемою а інколи й загрозою є випадкове потрапляння користувачів на сайти з «дорослим» контентом, які можуть бути як вірусними програмами, так і прив'язаними навіть до архівних папок з навчальними документами посиланнями. Після активізації таких архівів чи посилань на екрані відкриваються порносайти, онлайн-казино, реклама культових об'єднань, сект тощо, що часто завдає шкоди моральному та психічному здоров'ю дитини.

Третім різновидом діяльності молоді в мережі Інтернет є онлайн-ігри. Вони, як відомо, приносять як помірну користь, так і непомірну шкоду для розвитку дитини. Певним чином розвиваючи аналітичні, логічні здібності, концентрацію уваги, стратегію діяльності, витримку, поміркованість, онлайн-ігри можуть бути також небезпечними. Це відбувається за умови, якщо дитина перестає контролювати час, проведений в мережі, якщо перестає жити реальним життям і отримує Інтернет-залежність. Зараз ця залежність офіційно признана вже не тільки шкідливою звичкою, але й хворобою, що потребує негайного «порятунку» дитини зі «своїх пазурів».

Крім того, ні для кого не секрет, що сьогодні все більше втрачається живе спілкування серед дітей, навіть у сім'ях між членами родини, з дитячих майданчиків зникають рухливі ігри. А все частіше можна побачити людей зі смартфонами в руках, які «залипли» в екран і втратили цікавість до навколишньої дійсності. Цей факт викликає надзвичайне занепокоєння, адже з людини розумної ми поступово перетворюємося в «кіберботів», і далі так тривати не повинно, тому що так ми фактично втрачаємо себе.

Четвертим найпопулярнішим видом діяльності в Інтернеті є онлайн-покупки. Все більше діти не без допомоги дорослих (бо хто ж оплачує всі ці примхи) граються в шопінг, не виходячи з дому. Здавалося б, це зручно й практично, молоді люди вчаться розпоряджатися коштами, робити усвідомлений вибір, планувати фінанси й нести за них відповідальність. Проте якщо занадто захоплюватися цим процесом, можна просто перетворитися в шопоголіка, який купує все, що впало в око. Крім того, дуже часто втрачається контроль над

фінансами, коли оплачуються онлайн різноманітні додаткові послуги на сайтах, «розкачуються» ігрові акаунти чи беруться гроші, наприклад, за додаткові смайлики чи можливість дарувати своїм онлайн-друзям подарунки. Тут знову ж таки варто бути надзвичайно обережними з кібер-шахраями, які можуть виявитися як банальними недобросовісними продавцями, так і хакерами, що зламують захист вашої банківської картки і обчистять все до останньої копійки.

Звісно, це не всі види діяльності дітей у мережі Інтернет, а тільки найпопулярніші з них. І якщо вдуматися, кожен з них може бути використаний як для розвитку дитини, так і слугувати загрозою здоров'ю і навіть життю. Головне – з розумом підходити до кожного виду діяльності у всесвітній павутині. А цьому дітей треба вчити. І не тільки вчителям, а в першу чергу батькам, і бажано на власному прикладі. Адже ніхто не справляє на дитину більший вплив, як родина й найрідніші люди. Тому будьмо не тільки «Інтернет-продвинутими», а й поміркованими та виваженими, *homo sapiens* – людиною розумною.

Список використаних джерел:

1. Бернерс-Лі Т. Заснування Павутини: З чого починалася і до чого прийде Всесвітня мережа / Перекл. з англ. А. Тщенка. — К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. — 207 с.
2. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264239555-en>
3. <https://sites.google.com/site/onlajndoktor/home/zagrozi-pid-cas-koristuvanna-internetom>
4. http://tsn.ua/nauka_it/internet-shkodit-dityam-z-bidnih-rodin.html